

Міністерство освіти і науки України
Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Muzyki
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут мистецтв

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 6

Рівне – 2020

Редакційна колегія:

Сверлюк Я.В. – доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту мистецтв РДГУ;
Олексюк О.М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету ім. Бориса Грінченка;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік АН ВШ України, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету;

Пелех Ю.В. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи;

Mirosław Dymon – Dr. hab., prof. Uniwersytet Rzeszowski Wydział Muzyki.

Лісова С.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Малафійк І.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної і соціальної педагогіки та управління освітою Рівненського державного гуманітарного університету;

Дем'янчук О.Н. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання мистецьких дисциплін Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Потапчук Т.М. – доктор педагогічних наук, професор, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету.

Цюлопа С.Д. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету.

Крижановська Т.І. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;

Прокопович Т.Ю. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;

Радковська Л.М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;

Сверлюк Л.І. – кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;

Филипчук М.С. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри естрадної музики Рівненського державного гуманітарного університету.

*Рекомендовано вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 1 від 30.01.2020 р.)*

Мистецька освіта та розвиток творчої особистості : зб. наук. пр. /
М 656 Uniwersytet Rzeszowski wydział Muzyki, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т,
Ін-т мистецтв. – Рівне : Волин. береги, 2020. – Вип. 6. – 272 с.

ISBN 978-966-416-720-5

Збірник наукових праць присвячений актуальним питанням професійної підготовки фахівців мистецького напрямку. Висвітлюються сучасні методологічні підходи розвитку творчої особистості студентів, охарактеризовано особливості музично-педагогічної діяльності.

Для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, науковців й працівників в галузі музичної педагогіки та мистецтвознавства.

УДК 7.071.5

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I.

Теорія і методологія мистецької освіти

<i>Гарлайчук О.В.</i> Дидактична гра як засіб виконавсько-технічного розвитку скрипалів-початківців.....	5
<i>Мазур Д.В.</i> Стан розвитку професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів.....	11
<i>Пастушенко Л.А., Пастушенко А.С.</i> Основні тенденції формування гуманістичних цінностей сучасного вищого навчального закладу.....	16
<i>Прокопюк Л.В., Овсіюк Н.М.</i> Специфічні особливості студійної роботи вокалістів.....	21
<i>Сверлюк Я.В., Сверлюк Л.І.</i> Технологічні основи колективного виконавства.....	29
<i>Топоровський Н.Ю.</i> Специфіка фаху диригента-хормейстера.....	38
<i>Ужинський М.Ю., Прокопюк Л.В.</i> Роль сучасних звукових технологій у концертній роботі вокалістів.....	42
<i>Устенко К.О., Гарбуз Т.В.</i> Формування творчої активності у студентів в процесі диригентсько-хорової підготовки майбутнього вчителя музики.....	49
<i>Филипчук М.С.</i> Виконавські прийоми та техніки гри на бас-гітарі: теоретико-методичний аспект.....	57

РОЗДІЛ II.

Сучасні виміри мистецтвознавства

<i>Брикайло Н.В.</i> Бандурне мистецтво на теренах України: генеза та шляхи розвитку.....	66
<i>Бульботка А.А.</i> Українська сучасна духовна хорова музика: аспекти побутування.....	73
<i>Валентюк Т.А.</i> Життєдіяльність Камерного хору "Воскресіння" м. Рівне: заснування та ключові етапи розвитку.....	79
<i>Даюк Ж.Ю., Проказюк Р.І.</i> Вплив європейської культури на зародження піаністичного мистецтва України.....	89
<i>Даюк Ж.Ю., Шишка Я.М.</i> Культурно-історичні аспекти виникнення та розвитку струнно-смичкових інструментів.....	94
<i>Дем'янюк О.О.</i> Штрихи до педагогічного портрету Людвіга Котлара.....	100
<i>Димченко С.С.</i> Педагогічна і диригентська спадщина Елеонори Скрипчинської в історичному часі української музичної культури (до 120-річчя від дня народження).....	105
<i>Закопець Л.М.</i> Методологічні аспекти роботи над звуком на початковому етапі навчання гри на гобої.....	114
<i>Заходякін О.В., Лістратова Т.М.</i> Передумови становлення та розвитку естрадно-джазового виконавства в Україні.....	122
<i>Корнієва А.Г., Фарина Н.П.</i> Ім'я Соломії Крушельницької в контексті національного бренду.....	126
<i>Марцинковський С.Л.</i> Секрети педагогічної майстерності Станіслава Димченка.....	132

<i>Нестерчук О.В.</i> Концерт фа-мажор для фортепіано з оркестром Джорджа Гершвіна: художньо-виконавський аспект.....	143
<i>Остапчук М.М., Никон О.К.</i> До питання становлення та розвитку українського фортепіанного мистецтва.....	149
<i>Прит К.О.</i> Теоретичний аналіз школи bel canto.....	155
<i>Прищепя Т.Б.</i> Творчий портрет музиканта-мультиінструменталіста Богдана Прищепи	161
<i>Рокіщук І.І., Белік В.М.</i> Мікшерний пульт як складова частина концертно-турової звукорежисури	165
<i>Столярчук Б.Й.</i> Уляна Кот – майстриня, берегиня традиційної української культури	172
<i>Трофімчук К.А.</i> Культурно-музичне середовище Америки ХХ століття: стилістичні ознаки та особливості розвитку	176
<i>Харитон І.М.</i> Авторство давньоукраїнської церковної монодії.....	184
<i>Хоменюк Т.С.</i> Феномен творчості Майкла Джексона: вокально-виконавський аспект	190
<i>Якимчук С.Н., Піддубник В.Г.</i> Генеза хорової культури Галичини у світлі духовних традицій другої половини ХІХ – початку ХХ ст.	195
<i>Яковець О.М.</i> Особливості фактури у бандурній музиці Г.Хоткевича	202

РОЗДІЛ ІІІ.

Методика музичного навчання і виховання

<i>Буцяк В.І., Смаль-Стоцька І.М.</i> Європейський досвід впровадження інклюзивної освіти	210
<i>Гедьфалві Т.І.</i> Розвиток музичного слуху молодших школярів засобами карпатського фольклору	216
<i>Кобилянська К.О.</i> Організація самостійної роботи учнів у процесі фортепіанної підготовки.....	222
<i>Кривчук І.П.</i> Нетрадиційний урок як середовище розвитку музичного інтересу молодших школярів	228
<i>Палаженко О.П., Єгоров А.С.</i> Зміст музично-просвітницької діяльності студентів-магістрантів у мистецьких закладах вищої освіти	235
<i>Солдатенко А.Л., Радковська Л.М.</i> Розвиток вокально-хорових навичок учнів-підлітків	241
<i>Томчук О.В., Крижановська Т.І.</i> Розвиток стильової грамотності учнів 8-11 класів на уроках інтегрованого курсу "Мистецтво".....	247
<i>Цаун Р.В.</i> Методика роботи з дитячим фольклорним ансамблем.....	254
<i>Шихова Г.І.</i> Педагогічні особливості застосування інтерактивних технологій на уроках музичного мистецтва	260
Про авторів	268

РОЗДІЛ II. СУЧАСНІ ВИМІРИ МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА

УДК: 780.614.15

Брикайло Н.В.

БАНДУРНЕ МИСТЕЦТВО НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ: ГЕНЕЗА ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Анотація. У статті здійснено аналіз історіографії бандурного виконавства, починаючи з його зародження в кобзарському мистецтві. Завдяки хронологічному розподілу теоретичних досліджень означеної тематики виявлено закономірності та взаємозв'язок досліджуваних явищ, схарактеризовано сучасні напрями дослідження бандурного виконавства. Проаналізовано здобутки бандуристів на просторово-географічному, соціокультурному, порівняльному, виконавському, композиторському, освітньо-педагогічному та методичному, суспільно-комунікативному рівнях.

Ключові слова: бандура, бандурне виконавство, теоретичні дослідження, кобзарство, кобзарська культура, фольклористика, музично-інструментальна спадщина.

Анотация: В статье осуществлен анализ историографии бандурного исполнительства, начиная с его зарождения в кобзарском искусстве. Благодаря хронологическому распределению теоретических исследований обозначенной тематики выявлены закономерности и взаимосвязь изучаемых явлений, охарактеризованы современные направления исследования бандурного исполнительства. Проанализированы достижения бандуристов на пространственно-географическом, социокультурном, сравнительном, исполнительском, композиторском, образовательно-педагогическом и методическом, общественно-коммуникативном уровне.

Ключевые слова: бандура, бандурное исполнительство, теоретические исследования, кобзарство, кобзарская культура, фольклористика, музыкально-инструментальное наследие.

Annotation: The article analyzes the historiography of bandura performance since its inception in kobza art. Due to the chronological distribution of theoretical studies of certain topics, regularities and relationships of the studied phenomena are revealed, and current trends in the study of bandura activity are characterized. Bandurists achievements are analyzed at spatial-geographical, socio-cultural, comparative, performing, composer, educational-pedagogical and methodical, social-communicative levels.

Key words: bandura, bandura performance, theoretical studies, kobza, kobza culture, folklore, musical and instrumental responsibility.

Постановка проблеми. Одним зі здобутків традиційної української культури є бандурне виконавство зі своїми давніми традиціями, формами (сольна, ансамблева) та різновидами (інструментальний й вокально-інструментальний). Його унікальність полягає в неповторності будови та звучанні інструмента. Виконавство на бандурі є втіленням національної самобутності українців зі своєрідним віддзеркаленням української "картини світу", з притаманним їй морально-етичним характером. Відбиття вищих духовних цінностей у творчості бандуристів тісно пов'язано з українською національною самосвідомістю, в якій домінує ліричне начало. У зв'язку з цим, з одного боку, формуються ліро-епічні жанри, які були в основі репертуару кобзарів (бандуристів), а з іншого – ця специфіка проявляється в академічному бандурному виконавстві, що яскраво демонструє вокально-інструментальне втілення лірично-драматичного начала.

Історичний процес теоретичного осмислення проблем бандурного мистецтва України обчислюється століттями, увібравши в себе традиції народного кобзарства, яке передувало йому в історичному розвитку. Історичними джерелами бандурного виконавства є традиційне кобзарське мистецтво, коріння якого сягає доби Київської Русі. В надрах кобзарської культури сформувалися основні принципи та прийоми гри на інструменті та репертуар мандрівних музик.

Проблеми бандурної творчості, виконавства, педагогіки, розвиток музично-теоретичної думки у галузі бандурного мистецтва постійно потребували перегляду, наукового переосмислення у світлі новітніх тогочасних культурологічних та мистецтвознавчих концепцій. Національно-культурне відродження кінця ХХ – початку ХХІ ст. спричинило істотне розширення загального кола проблемно-тематичних напрямів у вітчизняному мистецтвознавстві та музикознавстві. На початку 1990-х рр. виходить ряд публікацій закордонних авторів та українців музикантів-виконавців діаспори, які присвячували свої наукові розвідки кобзарству та бандурному мистецтву: В. Нолла, З. Штокалка, А. Горняткевича, П. Конопленко-Запорожець, В. Уманця, У. Самчука, В. Мішалова.

Проблематиці розробки ефективної методики викладання, ключовими аспектами якої стали постановка апарату, особливості звуковидобування, тембральне звучання бандури присвятили свої науково-методичні розробки В. Герасименко – основоположник професійно-академічного бандурного мистецтва на Західній Україні.

Мета статті – полягає у комплексному відтворенні особливостей розвитку бандурного виконавства України. Висвітлення особливості феномену кобзарського мистецтва в українській народній культурі.

Аналіз досліджень. Аналіз досліджень та публікацій за останні десятиріччя демонструє підвищений інтерес до цієї сфери народно-інструментального мистецтва, хоча не в усіх аспектах вона є достатньо дослідженою. У наукових працях виконавство на бандурі розглянуто

переважно в історичному (В. Дутчак, Б. Жеплинський, А. Омельченко), традиційному (І. Куровська, В. Мішалов, В. Уманець, К. Черемський, В. Чуркіна), академічно-виконавському аспектах (О. Бобечко, Н. Брояко, О. Ваврик, С. Вишневська, І. Дмитрук, В. Дутчак, І. Зіньків, Л. Мандзюк, І. Мокрогуз, Н. Морозевич, О. Ніколенко, О. Олексієнко, І. Панасюк). В усвідомленні бандурного виконавства як національно-культурного феномену є спроба комплексного аналізу мистецтва бандуристів, який, зокрема, передбачає теоретичне узагальнення бандурної творчості, виокремлення основних етапів її розвитку та визначення основних напрямів функціонування (виконавський) та форм популяризації (конкурсний рух). Останні роки засвідчують активний інтерес науковців до вивчення регіональних особливостей в виконавстві бандуристів.

Виклад основного матеріалу. Особливе місце в українському музичному інструментарії посідають кобза і бандура, які протягом тривалого історичного проміжку часу вважалися одним і тим самим музичним інструментом. Кобза і бандура є інструментами кобзарської, билиннотумної традиції, чим і виділилися із загальної маси національного музичного інструментарію.

Кобза – український струнний щипковий інструмент – відомий ще з часів Київської Русі. Кобза мала струни. Кобза О. Вересая мала дванадцять струн (6 басів і 6 приструнків). У XV-XVI ст. поширилася бандура, яка поступово витіснила кобзу. Кобзу часто називають бандурою, а кобзарів – бандуристами.

Бандура – український народний щипковий 65-струнний інструмент, відомий XV століття. 2-3-струнний щипковий інструмент, який є схематично емблемою музики, називається лірою [9].

У кобзарських піснях і думах оспівані сторінки драматичної історії українського народу, постаті козацьких гетьманів. Значна увага в репертуарі кобзарів приділялася побуту, родинним стосункам, моралі людських взаємин [7]. Героїчний епос, проникливий душевний спів, супроводжуваний власною віртуозною грою – були знаними й шанованими не лише в Україні, а й поза її межами. Одним з найвідоміших кобзарів царського двору першої половини XVIII ст. був незрячий бандурист з Прилук Григорій Любисток, якому за гарний голос, вправну гру та привабливу зовнішність імператриця Єлизавета присвоїла дворянський титул.

Бандура та бандурне мистецтво є традиційною ознакою козацького епосу сьогодні апелює до архетипічності в інтелектуальних здобутках української ментальності. При цьому саме кобзар з бандурою завжди був носієм-репрезентантом найтиповіших рис соціально-історичного континууму. Саме бандура та мистецтво виконання на бандурі, може стати тим необхідним атрибутом, що "стверджує національні та позанаціональні, християнські та до релігійні, мистецькі та поза мистецькі засади мислення й поведінки-діяльності українців" [10].

Кобзарські братства. Відстоюючи людську честь, гідність та право на власне мистецтво, кобзарі об'єднувалися в братства, що мали сувору дисципліну, спеціальну конспіративну мову, яку називали лебійською, і навіть своє судочинство, з яким змушена була рахуватися офіційна влада. У братств була демократична форма правління, і всі важливі питання кобзарського життя обговорювалися на сходах братства. Кожен кобзар мав власний регіон для обслуговування (певні села).

Історичні передумови та розвиток кобзарства та бандурного мистецтва в Україні викрито в розвідках таких дослідників, як М. Лисенка, К. Квітки, П. Куліша, С. Людкевича, Г. Хоткевича та ін. Ряд дослідників, що вивчають регіональні особливості кобзарсько-лірницької традиції у бандурному виконанні: В. Чуркіна – Слобожанщина, Т. Чернета – Дніпропетровщина, Н. Чернецька – Волинь, І. Куровська – Кримський регіон. Як окрему галузь виконавства в контексті культурорегіоніки викривають дослідження Г. Локощенко та А. Литвиненко. У роботі М. Долгова "Традиції та видозміни в кобзарстві Придніпров'я ХХ ст." здійснена спроба розкрити культуротворче значення пісень, що виникають в часи "хрущовської" відлиги та ствердження бандуристів як творців цих нових пісень [5].

Унаслідок зростання уваги до мистецтва кобзарів – розпочався процес виходу кобзарського інструмента на концертну естраду. Процес входження кобзи-бандури до сфери концертної діяльності розвивався за такими напрямками:

- вдосконалення інструментарію шляхом розширення звукоряду, впровадження хроматизації, поліпшення технічних можливостей виконавства, осучаснення дизайну інструмента, використання сучасних матеріалів і технологій виготовлення;

- підвищення рівня виконавської майстерності завдяки вивченню теорії музики, освоєнню високої техніки вокалу та інструментального виконавства, а також артистизму;

- розвиток ансамблевих форм виконавства (утворення дуетів, тріо, ансамблів та капел);

- розширення репертуару концертними, класичними інструментальними та вокально-хоровими творами [8];

До популяризації бандурного мистецтва можна віднести діяльність Г. Хоткевича. 1885 чи 1886 року Хоткевич вперше взяв до рук виготовлену за його кресленнями народним скрипалем і майстром Василем Мовою (Остапенком) бандуру і за рік вже виступав із сольними концертами. Відтоді кожний мандрівний кобзар був дорогим гостем у його хаті...

Після жовтневого більшовицького перевороту Гнат Мартинович поновлює свою концертну діяльність, пише низку чудових творів для бандури та статті "Бандура і її можливості", "Кобза, бандура, торбан і їх еволюція", "Спогади про мої зустрічі зі сліпими". 1930-го року перевидають його "Підручник гри на бандурі", 1934-го виходить книга "Музичні

інструменти українського народу". Хоткевич викладає в Харківському музично-драматичному театрі, стоїть біля колиски Всеукраїнської державної капели бандуристів.

Це завдяки старанням і мужності Гната Мартиновича вчений світ на XII археологічному з'їзді (1902) вперше почув і побачив живих українських кобзарів, узяв їх під свій захист [6].

Способи гри і стрій народних бандур. Існують різні способи гри на бандурі і різні строї бандур. На межі XIX і XX ст. в Україні найвідомішими були три школи гри: чернігівська, яку згодом називатимуть київською, харківська і полтавська. Кожна школа мала свої особливості, що позначалися у відповідному способі гри та строї.

Значна активізація наукового пошуку в галузі народно-інструментознавчих досліджень та бандурного виконавства спостерігається в першій половині XX ст., що пов'язано з розвитком вітчизняного музикознавства, а також значним поширенням концертного виконавства. Теоретичне підґрунтя радянського, а, відтак, і багату в чому й українського музикознавства, значною мірою було закладене теоріями інтонації (Б. Асаф'єв), обґрунтуванням процесуальної концепції музичної форми (Ю. Юцевич, В. Задерацький, І. Способін, Т. Кравцов), функціональним підходом до музичного твору та системним методом дослідження художніх об'єктів, які стають філософією музикознавства. Широка проблемно-тематичних напрямів й високий ступінь наукової розробки характеризують розвиток музичного мистецтва у другій половині XX ст. Ознакою цього періоду є також те, що такими визначними українськими музикантами й педагогами, як Ю. Тарнопольський, Є. Столова, М. Різоль, І. Яшкевич, Н. Комарова, Н. Потоцька, Є. Блінов, Я. Пухальський, І. Алексєєв, М. Полотай, В. Кабачок, А. Бобир, О. Незовибатько, М. Кардаш, А. Шептицька, Н. Павленко, та В. Петренко, які в цей час працюють в Київській, Одеській, Львівській, Харківській консерваторіях, закладаються фундаментальні основи професійного виконавства. У 1953 р. з'являється перше в Україні дисертаційне дослідження, присвячене проблемам кобзарської культури, – М.Щоголя "Кобзари Советской Украины и их творчество". Велике значення для музичної культури України становить дослідницький досвід у сфері бандурного виконавства таких відомих діячів, як М. Полотай, В., М. Опришко. Надбанням вітчизняного бандурного мистецтва є наукові праці всесвітньо відомого бандуриста і музичного теоретика А. Омельченка, якому належить перше в українському музикознавстві фундаментальне дослідження "Розвиток кобзарського мистецтва на Україні" (1967), у якому розкрито історію формування, розвитку й удосконалення бандури та прийомів гри на ній [11].

Особливе значення в якості методологічного підґрунтя мистецтвознавчих та музикознавчих досліджень має науковий доробок доктора мистецтвознавства М. Давидова [3; 4], якого по праву вважають заснов-

ником української академічної школи народно-інструментального виконавства. Численні наукові та методичні розробки з теорії формування виконавської майстерності, методики викладання гри, диригування, інструментування, історії академічного виконавства на народних інструментах нині складають теоретичну основу розвитку сучасної музики.

Одним із джерел розгляду генезису та еволюції бандурного виконавства стали науково-методологічні дослідження Н. Брояко. У своїй монографії "Теоретичні аспекти виконавської техніки бандуриста" (1997) [2] авторка актуалізує проблему аплікатурної орієнтації на бандурі та пов'язує її з основними формами рухів рук. Також науковець у численних працях торкалася питань постановки виконавського апарата бандуриста, особливостей бандурної артикуляції та специфіки її засобів, питань звуковидобування в сучасному бандурному виконавстві, інших аспектів виконавської майстерності, психолого-педагогічних аспектів навчання гри на бандурі [1].

Професіоналізація бандурного мистецтва супроводжується спеціалізацією виконавців: або у вокально-інструментальній музиці, або виключно у сфері інструментальної музики, коли на бандурі хроматичного звукоряду з механізмом переключення тональностей виконуються складні щодо ладово-гармонійної будови концертні обробки української народної музики, твори сучасних композиторів, а також інструментальні твори української класики. Серед найяскравіших представників вокально-інструментального жанру слід назвати бандуристів В. Войта, Ю. Демчука, О. Стахіва, Л. Посікіру, Г. Топоровську, О. Герасименко, Т. Лазуркевича. У ряду віртуозів бандуристів-інструменталістів К. Новицький, П. Чухрай, Л. Федорова, Н. Брояко, Л. Мандзюк, О. Созанський, Т. Столяр, І. Панасюк та ін.

Зростанню виконавської майстерності значною мірою сприяє створення цілеспрямованого репертуару для бандури композиторами К. Мясковим, М. Дремлюгою, Є. Юцевичем, Д. Пшеничним, В. Зубицьким, В. Кирейко, Б. Фільц, видання навчальних посібників для бандури В. Кабачком, С. Баштаном, М. Гвоздем, А. Омельченком та ін.

Вокально-інструментальне бандурне мистецтво, у свою чергу, має розгалуження сольного та ансамблевого виконавства. Найвизначнішим явищем ансамблевого бандурництва є, Національна заслужена капела бандуристів України. Цей музично-хоровий колектив, очолюваний понад чверть віку тонким знавцем бандури М. Гвоздем, не має аналогів у світовій культурі, органічно поєднуючи в собі силу, красу та емоційність чоловічого хору з віртуозним супроводом професіонального оркестру бандур. У репертуарі цього колективу – хори А. Веделя, М. Березовського, Д. Бортнянського, українські народні пісні в обробці М. Лисенка, М. Леонтовича, О. Кошиця, твори українських композиторів.

Упродовж другої половини ХХ ст. в практику ансамблевого бандурництва міцно ввійшла форма жіночого тріо бандуристок, що значно

збагатило тембральну палітру вокально-інструментального мистецтва, урізноманітніло форму концертного життя бандури. Сьогодні високу майстерність демонструє тріо бандуристок Черкаської обласної філармонії у складі заслужених артисток України Л. Готової, О. Калини, Л. Олійник, мистецтву яких властиві органічне поєднання тембрів, багатство нюансів, емоційність і артистизм.

У наш час в Україні успішно діють сотні професіональних і аматорських капел, різних ансамблів бандуристів.

Бандура може звучати сучасно. Батьком бандурної електронної музики є Іван Ткаленко. Фантастичний електробандурист, саунд-алхімік (жанри: neoclassic, live-looping, ambient). Автор особливої системи визвучення бандури. Проповідник власної філософії паралельної обробки звуку. Магічне поєднання дерева, металу, людини, кремнію процесора та красивої музики.

Висновки. Творення музичного інструмента і гра на ньому в народі вважається справою благородною і є виявом неабияких людських здібностей і таланту.

Гордістю музичної культури України є кобза і бандура, з якими тісно пов'язаний героїчний епос народу, його життєдайна і волелюбна вдача.

В історії України є унікальне явище, що поєднує в собі невичерпну душу, незламну волю, співучий талант нашого народу, — кобзарство. Українські Гомери впродовж віків невтомно сповідували визвольні ідеї, оспівували героїку й незламний дух земляків. Особливо популярними були кобзарі на Запорізькій Січі. Кобзарі часто були незрячими з дитинства і послуговувалися поводирями. Це С. Мовчан, П. Гузь, О. Вересай, Д. Симоненко. Відомі й кобзарі, які втратили зір від нещасного випадку в молоді роки П. Носач, А. Гребінь, О. Маркевич, П. Тищенко.

Українська земля багата видатними бандуристами, які в думках, піснях уславили її героїв та народ. Ось деякі з них: Г. Любисток, В. Варченко, Д. Бандурка, М. Кравченко, О. Вересай, Д. Симоненко, Ф. Кушнерик, С. Пасюга, П. Носач, Гнат Хоткевич, А. Гребінь та багато інших.

В наш час є всі умови для розвитку кобзарського мистецтва України. Кобзарі беруть активну участь у громадському житті країни, творять нові пісні на сучасну тематику.

В Україні організовано класи гри бандури в музичних училищах, школах, консерваторіях. Створено професіональні ансамблі, наприклад, Українська державна капела бандуристів, Ансамбль бандуристів українського радіо та ін. Розвивається художня самодіяльність бандуристів, ансамблі народних інструментів та хорові колективи за участю бандур, виступають солісти-бандуристи, тріо бандуристок і т. д.

Українські бандуристи, як і всі митці, творчо працюють, оспівують славне минуле українського народу, кладуть підвалини для майбутнього дальшого культурного розвитку рідної Батьківщини.

Література:

1. Брояко Н. Б. Методика навчання гри на бандурі: навчальний посібник / Н. Брояко. – К., 2007. – 230 с.
2. Брояко Н. Б. Теоретичні аспекти виконавської майстерності бандуриста: Монографія / Н. Брояко. – Івано-Франківськ, 1998. – 320 с.
3. Давидов М. А. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа): підручник / М. А. Давидов. – К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005. – 419 с.
4. Давидов М. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва: посібник / М. Давидов. – К.: НМАУ, 1998. – 224 с.
5. Долгов М. О. Традиції та видозміни в кобзарстві Придніпров'я ХХ ст.: дис. ... канд. філолог. наук: 10.01.07 / Долгов Микола Олександрович. – К., 1998. – 287 с.
6. Кушпет В. Друге народження кобзи // Бандура. – 1998. – № 64-65.
7. Лавров Ф. Кобзарі. – К.: Мистецтво, 1980.
8. Литвин М. С. Струни золотії: Повість-есе: Для серед. шк. віку / Післямова М.
9. Михальчишин Я. В. З музикою крізь життя / Упоряд. Л. І. Мелех-Яросевич. – Львів: Каменярь, 1992. – с.
10. Морозевич Н. В. Бандурне мистецтво як культурне надбання сьогодення / Морозевич Н.: дис. ... канд. мист.: 17.00.03 / Морозевич Н. – Одеса, 2003. -160 с.
11. Омельченко А. Ф. Розвиток кобзарського мистецтва на Україні (Радянський період) / А. Ф. Омельченко; Ін-т мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського АН УРСР. – К., 1967. – 278 с.
12. Черкаський Л. М. Українські народні музичні інструменти. – К.: Техніка, 2003. – 264 с. – (Народні джерела).

УДК 780.8:780.64(477) "19/20"

Булботка А.А.

УКРАЇНЬКА СУЧАСНА ДУХОВНА ХОРОВА МУЗИКА: АСПЕКТИ ПОБУТУВАННЯ

Анотація. У статті аналізується українська сучасна духовна хорова музика крізь призму особливостей її музичної організації.

Ключові слова: Українська сучасна духовна хорова музика, сучасні прийоми хорового письма, літургія, духовний концерт, церковна музика, канонічний жанр, християнський світогляд.

Аннотация. В статье анализируется украинская современная духовная хоровая музыка сквозь призму особенностей ее музыкальной организации.

Ключевые слова: Украинская современная духовная хоровая музыка, современные приемы хорового письма, литургия, духовный концерт, церковная музыка, канонический жанр, христианское мировоззрение.

Annotations: The article analyzes the Ukrainian contemporary spiritual choral music through the prism of the features of its musical organization.

Key words: Ukrainian modern spiritual choral music, modern techniques of choral writing, liturgy, spiritual concert, church music, canonical genre, Christian worldview.

Наукове видання

**МИСТЕЦЬКА ОСВІТА
ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ**

Збірник наукових праць

Випуск 6

Відповідальний за випуск
Сверлюк Ярослав Васильович

Технічний редактор
Віталій Власюк

*Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів,
висвітлені у збірнику.
За достовірність фактів, точність цитат та можливі помилки
повну відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів.*

Підписано до друку 02.04.2020 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет.
Гарнітура «Times». Друк офсет. Ум. друк. арк. 15,81. Наклад 100 пр. Зам. 28.
Видавництво «Волинські обереги».

33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi97@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Надруковано у друкарні видавництва «Волинські обереги».